

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 106 STRAIPSNIO 3 DALIES IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 666 STRAIPSNIO 2 DALIES ĮGYVENDINIMO“ PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTRO ĮSAKymo „DĖL REKOMENDACIJŲ DĖL BAUDŽIAMOSIOSE IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOSE ATLYGINTINŲ ADVOKATO AR ADVOKATO PADĖJĖJO SUTEIKTŲ PASLAUGŲ MAKSIMALAUS DYDŽIO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta į institucijų pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra 2022-03-03 raštas Nr. 1T-276	<p>Siūloma advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidų atlyginimo tvarka pažeistų prokuroro nepriklausomumo principą, prokuratūra tokias išlaidas turėtų atlyginti tik tokiu atveju, jei išteisinamajame teismo nuosprendyje būtų konstatuota esminių prokuroro padarytų baudžiamojo procesų pažeidimų, lėmusių išteisinimą.</p> <p>Tokios išlaidos nebuvo suplanuotos prokuratūros biudžete.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimu pripažinta, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 302¹ straipsnis (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 142-7257) tiek, kiek jame nebuvo nustatyta, kad, teismui nusprendus nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylą nenustačius administracinio teisės pažeidimo įvykio ar sudėties, asmeniui, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, atlyginamos būtinos ir pagrįstos išlaidos advokatui, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, taip pat pripažinta, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnis (su 2020 m. birželio 26 d. pakeitimu; TAR, 2020-07-03, Nr. 15006) tiek, kiek pagal jį asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nėra atlyginamos būtinos ir pagrįstos išlaidos advokatui, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.</p> <p>Taigi remiantis tokiu Konstitucinio Teismo aiškinimu, asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, turi būti atlyginamos būtinos ir pagrįstos išlaidos advokatui, nepriklausomai nuo išteisinimo pagrindo.</p> <p>Vyriausybės nutarimo projekto 2.1. p. numatyta, kad valstybės institucijos, įstaigos ir kiti subjektai, esant nepakankamai lėšų, reikalingų atlyginti atstovavimo išlaidas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 2 d. nutarimu Nr. 277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo taisyklių</p>

	<p>Pagal Aprašo projekto 2 punkte siūlomą nustatyti reguliavimą nėra aišku, ar teismo apeliacinėje instancijoje priėmus išteisinamąjį nuosprendį ir panaikinus pirmosios instancijos teismo apkaltinamąjį nuosprendį advokato suteiktų paslaugų išlaidas turėtų atlyginti pirmosios instancijos teismas, kurio sprendimas ir buvo panaikintas, ar prokuratūra, kurios prokuroras baudžiamosios bylos medžiagą su kaltinamuoju aktu perdavė į teismą.</p> <p>Aprašo projekte reglamentuojant advokato, kaip gynėjo, procesinių išlaidų baudžiamajame procese atlyginimą įtariamajam ar kaltinamajam suteikiama pirmenybė prieš kitus baudžiamojo proceso dalyvius – nukentėjusįjį, civilinį ieškovą, kuriems atstovavimo paslaugų išlaidų atlyginimas nėra garantuojamas valstybės, pavyzdžiui, tam tikrais atvejais baudžiamąjį procesą nutraukus dėl senaties. Teisinis reguliavimas, sukurtas tik tam tikros visuomenės dalies teisėms ir interesams tenkinti, kvestionuoja lygybės principą, įtvirtintą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnyje.</p> <p>Aprašo projekto 2.4 papunktis, kuriame siūloma nustatyti, kad „valstybės ir savivaldybės institucijos, įstaigos ir kiti subjektai, atlyginę atstovavimo išlaidas, privalo patikrinti, ar pagal Lietuvos Respublikos</p>	<p>patvirtinimo“, nustatyta tvarka, ne dažniau nei kartą per ketvirtį, gali kreiptis į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją su prašymu skirti lėšų patirtoms išlaidoms kompensuoti, nurodant lėšų poreikį, teismo sprendimą ir kitus išlaidas patvirtinančius dokumentus.</p> <p>Aprašo 2 punkte nurodyta, kad <u>prašymus nagrinėja ir advokato suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas iš joms skirtų valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų atlygina teismo procese dalyvavusi valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar kitas subjektas</u>, kurio sprendimas baudžiamojoje byloje panaikintas ir asmens atžvilgiu priimtas išteisinamasis nuosprendis.</p> <p>Siūlomas teisinis reguliavimas yra aiškus – advokatų išlaidas teismui priėmus išteisinamąjį nuosprendį atlygins prokuratūra, nes būtent prokuroras priima sprendimą perduoti baudžiamąją bylą į teismą ir palaiko valstybinį kaltinimą (dalyvauja teismo procese).</p> <p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teismas turi teisę nuspręsti iš kaltinamojo išieškoti nukentėjusiojo ir civilinio ieškovo patirtas išlaidas advokato, kuris dalyvavo byloje kaip nukentėjusiojo ar civilinio ieškovo atstovas, paslaugoms apmokėti.</p> <p>Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus.</p> <p>Atsižvelgiant į šį galiojantį teisinį reguliavimą, nėra pagrindo teigti, jog siūlomas teisinis reguliavimas dėl advokato išlaidų atlyginimo išteisintam kaltinamajam pažeidžia lygybės principą ar yra sukurtas tik tam tikros visuomenės dalies teisėms ir interesams tenkinti.</p> <p>Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybė, atlyginusi dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuratūros ar teismo pareigūno, teisėjo <u>tyčinių veiksmų (aktų)</u> atsiradusią žalą, įgyja regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisę, kurią įgyvendindama privalo teismo tvarka išieškoti iš šių asmenų tiek, kiek ji sumokėjo žalos</p>
--	--	--

	valstybės tarnybos įstatymą ar kitus jų veiklą reglamentuojančius specialiuosius teisės aktus, nėra pagrindo regresą teisei įgyvendinti, o esant tokiam pagrindui – vykdyti regresą“, neturėtų būti taikomas prokurorams, jeigu įsiteisėjusiu teismo sprendimu civiliniame procese dėl žalos proceso dalyviui atlyginimo nėra konstatuotas tyčinis prokuroro veikimas, lėmęs tokios žalos padarymą, nes prokurorams nėra užtikrinamas profesinės civilinės atsakomybės draudimas.	atlyginimo. Pagal Įstatymo 4 straipsnio 1 dalies nuostatas turtinė žala, be kita ko, apima ir turėtas išlaidas, t. y. atstovavimo išlaidas. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies nuostatą, regresas prokurorui gali būti taikomas tik nustačius tyčinius jo veiksmus. Siūlomame teisiniame reguliavime įtvirtinta nuostata, kad kiekviena institucija, remdamasi savo vidiniais teisės aktais, turėtų patikrinti (įvertinti), ar teismo sprendimas, kuriuo asmuo buvo išteisintas ar nutraukta administracinio nusižengimo byla, ir kuriam atlygintinos advokato išlaidos, nebuvo nulemtas tyčinių pareigūno veiksmų. Tokių tyčinių veiksmų nenustačius, pagrindo taikyti regresą nėra.
Lietuvos advokatūra 2022-03-04 raštas Nr. 1T-278	<p>Įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo priteistos išlaidos advokato ar advokato padėjėjo paslaugoms apmokėti, turi būti vykdomas nedelsiant, neteikiant prašymo, reikalavimai pateikti duomenis apie banko sąskaitą, duomenis apie juridinio asmens vadovo paskyrimą ir kt. – pertekliniai ir biurokratiniai.</p> <p>Išlaidos advokato ar advokato padėjėjo paslaugoms turi būti atlyginamos ne tik išteisinus asmenį ar teismui nutraukus administracinio nusižengimo bylą, bet ir nutraukus ikiteisminį tyrimą bei nutraukus administracinio nusižengimo teiseną ne teismo tvarka.</p>	<p>Neatsižvelgta. Projektuose nustatomi reikalavimai prašymams dėl išlaidų atlyginimo pateikti nelaikytini pertekliniu biurokratinio reguliavimu, nes tokie duomenys reikalingi mokėjimui atlikti, jie turi būti aktualūs ir tikslūs mokėjimo momentu.</p> <p>Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimu pripažinta, kad išlaidos advokato ar advokato padėjėjo paslaugoms turi būti atlyginamos tik teismui išteisinus asmenį bei teismui nusprendus nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylą nenustačius administracinio teisės pažeidimo įvykio ar sudėties. Šiuo metu siūlomais teisės aktų projektais įgyvendinamos būtent šios Konstitucinio Teismo nutarimo nuostatos. Pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo nutarimas buvo priimtas 2021 m. kovo 19 d., todėl turi būti įgyvendinamas be nepagrįsto delsimo. Teisingumo ministerija analizuoja užsienio valstybių gerąją patirtį reglamentuojant advokato išlaidų atlyginimo apimtį ir modelius, ir vertina galimybes ateityje nustatyti advokatų išlaidų kompensavimą nutraukus ikiteisminį tyrimą bei nutraukus administracinio nusižengimo teiseną ne teismo tvarka, kartu taip pat sprendžiamas klausimas dėl optimaliausio centralizuoto advokatų išlaidų atlyginimo modelio sukūrimo.</p>
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	Prašymų atlyginti advokato ar advokato padėjėjo suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas	<p>Neatsižvelgta. Baudžiamojo proceso kodekso ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso normos ir jas įgyvendinantys teisės aktai yra visuotinai privalomi.</p>

<p>2022-03-04 raštas Nr. 1T-284</p>	<p>nagrinėjimo tvarkos aprašo 2 p. numatyta, kad <i>Prašymus nagrinėja ir advokato suteiktų paslaugų baudžiamosiose ir administracinių nusižengimų bylose išlaidas iš joms skirtų valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų atlygina teismo procese dalyvavusi valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar kitas subjektas, kurio sprendimas baudžiamojoje byloje panaikintas ir asmens atžvilgiu priimtas išteisinamasis nuosprendis arba valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar kitas subjektas, kurio pradėta administracinio nusižengimo teisena buvo nutraukta pagal Administracinių nusižengimų kodekso 591 straipsnio 1 punktą.</i></p> <p>Valstybinė miškų urėdija nėra išlaikoma iš valstybės biudžeto asignavimų (priešingai nei biudžetinės įstaigos, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje). VSIĮ 3 straipsnio 1 dalies teisės norma valstybės įmones įpareigoja „turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštarauja įmonės įstatams ir jos veiklos tikslams“. Tvarkos aprašo 2 punktu nustatomos pareigos, kurios nesuderinamos su kitomis minėtomis teisės normomis, imperatyviai reglamentuojančiomis valstybės įmonių valdymą, jų teises ir pareigas. Tokiu atveju, darytina išvada, kad Tvarkos aprašo 2 punkto nuostata nėra universali (netinkama visiems joje nurodytiems subjektams) ir turėtų būti tobulintina.</p>	<p>Pagal projektą, iš valstybės neišlaikomi subjektai, turintys viešojo administravimo įgaliojimus, advokatų išlaidas atlygins iš savo biudžeto. Lygiai tokia pati bylinėjimosi išlaidų atlyginimo našta tenka pralaimėjusiai šaliai civiliniame procese.</p>
<p>Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija</p>	<p><i>Tvarkos aprašo 5 punkto nuostata, kad asmuo kompetentingai institucijai turi pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos</i></p>	<p>Neatsižvelgta. Tokios teisės ribojimas gali būti nustatomas tik įstatyme. Nagrinėjamu atveju taikytini bendrieji CPK numatyti teismo sprendimų</p>

2022-03-04 raštas Nr. 1T-284;	<i>formas prašymą.</i> Vadovaujantis teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principais, Aplinkos ministerijos nuomone, turėtų būti nurodytas tokios asmens teisės realizavimo terminas – per kokį terminą jis turėtų kreiptis su prašymu į kompetentingą subjektą.	vykdymo terminai.
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija 2022-03-03 raštas Nr. 1T-274; Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 2022-03-16 raštas Nr. 1T-336	Būtų racionalų ir tikslinga nustatyti tokį reguliavimą, kad asmenys tiek dėl žalos atlyginimo, tiek dėl išlaidų atlyginimo, kreiptųsi į vieną tą pačią valstybės instituciją – Teisingumo ministeriją, kuri ir planuotų reikalingus asignavimus.	Neatsižvelgta. Decentralizuotas advokatų ir advokatų padėjėjų išlaidų atlyginimo modelis pasirinktas dėl priežasčių, nurodytų Projektų lydinčiojoje medžiagoje. Teisingumo ministerija yra politiką formuojanti įstaiga ir negali vykdyti mokėjimo funkcijų. Pažymėtina, kad decentralizuotas modelis nustatomas laikinai, bus sprendžiamas klausimas dėl tokių išlaidų atlyginimo modelio pakeitimo, įvertinant galimybes plėsti atlyginimo tvarką dėl nutrauktų ikiteisminių tyrimų ir administracinė teisenos.
Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2022-03-04 raštas Nr. 1T-280	Kyla klausimas, ar buvo vertinta papildoma tiek organizacinė, tiek ir administracinė našta, kuri kils institucijoms ir įstaigoms, pritarus siūlomam lėšų administravimo ir išmokėjimo modeliui. Abejojama, ar visais be išimties atvejais, nutraukus administracinio nusižengimo bylos teiseną ANK 591 straipsnio 1 punkte nurodytam pagrindui, asmens išlaidos turėtų būti atlyginamos.	Neatsižvelgta. Decentralizuotas advokatų ir advokatų padėjėjų išlaidų atlyginimo modelis pasirinktas dėl priežasčių, nurodytų Projektų lydinčiojoje medžiagoje. Pažymėtina, kad decentralizuotas modelis nustatomas laikinai, vėliau bus sprendžiamas klausimas dėl tokių išlaidų atlyginimo modelio pakeitimo, įvertinant galimybes plėsti atlyginimo tvarką dėl nutrauktų ikiteisminių tyrimų ir administracinė teisenos. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. kovo 19 d. nutarimu pripažinta, kad Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 302 ¹ straipsnis (2010 m. lapkričio 18 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 142-7257) tiek, kiek jame nebuvo nustatyta, kad, teismui nusprendus nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylą nenustačius administracinio teisės pažeidimo įvykio ar sudėties, asmeniui, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, atlyginamos būtinos ir pagrįstos išlaidos advokatui, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, taip pat pripažinta, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 106

		<p>straipsnis (su 2020 m. birželio 26 d. pakeitimu; TAR, 2020-07-03, Nr. 15006) tiek, kiek pagal jį asmeniui, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nėra atlyginamos būtinų ir pagrįstų išlaidų advokatui, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 6 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.</p> <p>Remiantis tokiu Konstitucinio Teismo aiškinimu, teismui nusprendus nutraukti administracinio teisės pažeidimo bylą <u>nenustačius administracinio teisės pažeidimo įvykio ar sudėties</u>, turi būti atlyginamos būtinų ir pagrįstų išlaidų advokatui, t.y. ANK 591 straipsnio 1 punkte nurodytam pagrindui ir visais atvejais.</p>
--	--	---
